



2023

ВО НОВАТА ГОДИНА ВИ
ПОСАКУВАМЕ ИСПОЛНУВАЊЕ НА
ВАШИТЕ ЛИЧНИ ЖЕЛБИ ЗА СРЕЌА И
ОСТВАРУВАЊЕ НА РАБОТНИТЕ
ПЛАНОВИ ЗА ДЕЛОВЕН УСПЕХ!

СРЕЌНИ НОВОГОДИШНИ И
БОЖИЌНИ ПРАЗНИЦИ!



**ЛУБИЛЕЈ: 40 ГОДИНИ
ПОСВЕТЕНА РАБОТА НА СИТЕ
ВРАБОТЕНИ ВО РЕК „БИТОЛА“**



ИНТЕРВЈУ СО М-Р ВАСКО КОВАЧЕВСКИ,
ПРЕТСЕДАТЕЛ НА УПРАВНИОТ ОДБОР
И ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР НА АД ЕСМ

**ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА ЈА НАДМИНУВАМЕ СО
ВКЛУЧУВАЊЕ НА СИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ
ЕНЕРГЕТСКИ КАПАЦИТЕТИ ВО ДРЖАВАТА**

*Вработените во АД ЕСМ и граѓаните
заеднички се справуваат со енергетската
криза 2022/23*



ЕУ И СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗАЕДНО ЌЕ СЕ СПРАВАТ СО ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ЕНЕРГЕТСКИОТ СЕКТОР



Претседателката на Европската комисија, Урсула Фон дер Лајен, неодамна беше во посета на Северна Македонија, од каде ја започна мини турнејата на земјите од Западен Балкан. Целта на нејзината посета беше да се покаже дека Западниот регион е исто така важен за Европската Унија и дека ќе биде вклучен во механизмот на ЕУ за групно купување гас. Посетата е уште еден доказ дека ЕУ сака да ја продолжи соработката со земјите од Западен Балкан за сите стратешки прашања и клучни работи, особено кога станува збор за руската агресија врз Украина. За време на посетата на претседателката на Европската комисија, Урсула фон дер Лајен, беше претставена и дополнителната поддршка за Северна Македонија што ЕУ ќе и ја

даде на земјата и на регионот во целост за да помогне во ублажувањето на влијанијата од актуелната енергетска криза. Работејќи заедно, ЕУ и Северна Македонија, ќе се обидат да се справат со актуелните предизвици во енергетскиот сектор и да ги намалат последиците што ги предизвикува кризата и врз земјата и врз нејзините граѓани, посочија од Делегацијата на ЕУ во земјата. ЕУ веќе инвестирала значителни ресурси за да помогне за енергетската транзиција во земјата, што веќе придонесе Северна Македонија подобро да се справи со кризата, како и да работи на постигнување на целите за заштита на животната средина и климатските промени.

Во услови на војна меѓу Русија и Украина, и во услови на глобална

економска и енергетска криза, претседателката на Европската комисија Урсула Фон дер Лајен, порача дека Унијата ќе биде покрај Северна Македонија и рече: „заедно ќе ги надминеме предизвиците од оваа најголема криза“. За таа цел најави грант од 80 милиони евра за буџетска поддршка до крајот на годината, а средствата ќе можат да се повлекуваат веќе од јануари за полесно соочување со предизвиците за справување со енергетската криза. Исто така, се размислува за нова регионална помош во висина од 500 милиони евра за финансирање на капитални проекти за поврзување на гас и на големи проекти за изградба на гасни центри и други системи за производство на струја од обновливи извори на енергија.

АД ЕСМ ЌЕ ПОМОГНЕ ЗА ОБНОВУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИОТ СИСТЕМ НА УКРАИНА



Генералниот директор на АД ЕСМ, Васко Ковачевски, оствари средба со амбасадорката на Украина, Лариса Дир и со Роман Буга, заменик-амбасадорот на Украина. На средбата се разговараше за тешката состојба во енергетскиот сектор во Украина, како последица на воените дејствија произлезени од конфликтот со Русија, што

доведе до тоа 1. милион жители на Киев да живеат без струја и вода, во крајно тешки услови.

Амбасадорката Дир побара помош од АД ЕСМ за обновување на инфраструктурата за производство на електрична енергија во Украина. АД ЕСМ ќе вложи напори да им помогне на граѓаните на Украина, и на сите луѓе кои се соочуваат со предизвици и на кои може да им се помогне.

АД ЕСМ ќе помогне со опрема и делови кои ги има како резерва, а во моментот не се неопходни за користење.

Од украинската амбасада беше побарана помош и за преносниот систем за електрична енергија, но за таа опрема ќе треба да помогнат други субјекти во електроенергетскиот систем.





Весник на
„Електрани на
Северна Македонија“
 (АД ЕСМ)

Главен и одговорен уредник:
 Јасминка Аневска

Редакција на весникот:
 Катерина Лазаровска-Зафировиќ
 Методија Куновски
 Мирче Котевски
 Јован Колевски

Лектор
 Весна Муловска-Рувинова

Телефони:
 ++ 389 (0) 2 3 149 225
 ++ 389 (0) 47 206 296
 ++ 389 (0) 2 3 149 102

e-mail:
 katerina.lazarovska@elem.com.mk
 metodija.kunovski@elem.com.mk

Уредува и печати:
 ГРАФО ПРОМ ДООЕЛ - Битола

ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР КОВАЧЕВСКИ НА РАБОТНА СРЕДБА СО АМБАСАДОРИТЕ НА ЗЕМЈИТЕ ОД ВИШЕГРАДСКАТА ГРУПА (В4)



Генералниот директор Васко Ковачевски присуствуваше на работен ручек во организација на словачкиот амбасадор во нашата земја, Хенрик Маркуш. На средбата присуствуваа и амбасадорите на земјите-членки на Вишеградската група, акредитирани во Република Северна Македонија: амбасадорот на Република Унгарија, Андраш Клеин, амбасадорот на Република Чешка, Јарослав Лудва и амбасадорот на Република Полска, Војцех Тицињски. На средбата со амбасадорите на В4-земјите се разговараше за билатералната соработка, особено за поддршката што ја има Република Северна Македонија од овие земји, беа разменети искуства за справу-

вањето со енергетската криза, како и за начините за справување со сите предизвици што ги предизвика оваа криза на светско ниво. Но, се разговараше и за планираните инвестиции и целокупниот развој на енергетскиот сектор, што е од исклучително значење за нашата земја.

Заеднички е оценето дека сите отворени билатерални прашања треба да се решаваат во европски дух и низ принципите на европските вредности. Директорот Ковачевски изрази благодарност за искреното пријателство и големата поддршка што ја добива Северна Македонија од В4-земјите.

ШПАНСКИОТ АМБАСАДОР ГАРСИЈА ВО ПОСЕТА НА АД ЕСМ



Делегација на шпанската амбасада во Скопје, предводена од амбасадорот Хосе Луис Лозано Гарсија, беше во работна посета на АД ЕСМ, и остварија средба со генералниот директор м-р Васко Ковачевски и со членови на Управниот одбор. Амбасадорот Хосе Луис Лозано Гарсија и неговата делегација искажаа особен интерес за преминувањето на нашата земја кон обновливи извори на енергија, истакнувајќи го искуството на Шпанија во енергетската трансформација и подготвеноста на шпанското градежно инженерство, особено

во областа на енергетиката. На состанокот беа претставени енергетските капацитети на АД ЕСМ, завршените проекти во изминатите 3 години и планираните идни проекти. Од страна на директорот Ковачевски беше порачано дека за нас, во период на енергетска криза и енергетска трансформација, од големо значење е поддршката од Шпанија и другите пријателски земји кои веќе го имаат поминатиот патот на замена на енергетските капацитети и преориентирање кон почисти извори.



ВРАБОТЕНИТЕ ВО РЕК „ОСЛОМЕЈ“ НЕУМОРНО ВЛОЖУВААТ ТРУД ЗА ДА ПРОИЗВЕДАТ ДОВОЛНИ КОЛИЧИНИ ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА



Генералниот директор Васко Ковачевски и министерот за економија Крешник Бектеши беа на работна средба во РЕК „Осломеј“, каде што ги посетија производствените единици на термоелектраната и новото рудно наоѓалиште во рамките на рудникот.

Министерот Бектеши се заблагодари на напорите на менаџментот на ЕСМ и на сите вработени во термоелектраната „Осломеј“ коишто неуморно вложуваат труд за да произведат доволни количини електрична енергија, со единствена цел непречена испорака на струја за домаќинствата и за малите потрошувачи.

„Заедно со директорот Ковачевски сме на терен да видиме како се одвива производството на електрична енергија во термоелектраната „Осломеј“ во Кичево. Како Влада правиме големи напори од почетокот на енергетската криза, посебно со почетокот на грејната сезона, да дадеме максимална финансиска поддршка на ЕСМ, за да го зголеми домашното производство на електрична енергија за

да не бидеме зависни од увоз, како и за субвенционирање на цената на струјата за домаќинствата и за малите потрошувачи“ - рече министерот Бектеши.

Генералниот директор потенцира дека во изминатите години се направени значителни инвестиции во комбинатот со што е зголемен капацитетот на РЕК „Осломеј“ и оваа година е остварено најголемо производство на електрична енергија споредено со последните 10 години. „За 10 месеци годинава има произведено 227 гигават-часови, што во споредба со изминатите 10 години е најголем резултат што е постигнат. За споредба за истиот период во изминатите години производството било многу пониско, па така во 2015 година „Осломеј“ произвел 81 GWh, во 2016 г. - 28 GWh, во 2017 г. - 30 GWh, а во 2018 г. кога веќе влеговме во одредени инвестиции и технички работи во термоелектраната, намерно го намаливме производството за да можат непречено да се изведуват тие работи, па така, тогаш имавме производство од 29



GWh, во 2019 г. - 15 GWh, и 2020 г. - 67 GWh“ - истакна Ковачевски.

Ковачевски информираше и за новото наоѓалиште за јаглен во рамки на комбинатот „Осломеј“ каде што е утврдено дека има околу два милиони тони јаглен.

„Со концесијата за истражување од Министерството за економија постигнато е на терен да се ископа значајна количина земја со цел вршење на истражувањата, со тоа откриени се околу 150 илјади тони јаглен, кој е наш и ни е на дофат и ќе биде искористен оваа грејна сезона“, кажа директорот Ковачевски, и додаде дека за РЕК „Осломеј“ е предвидена негова постепена и социјално праведна супституција со обновливи извори, пред сè изградба на фотонапонски електрани.



ДЕЛЕГАЦИЈА ОД ЕБРД ВО ПОСЕТА НА ФОТОНАПОНСКАТА ЕЛЕКТРАНА „ОСЛОМЕЈ-1“ ВО КИЧЕВО

Генералниот директор Васко Ковачевски и директорот за енергетика од ЕБРД во Европа, Грегор Зеленски ја посетија фотонапонската електроцентра „Осломеј-1“ од 10 MW во Кичево, чија изградба беше финансирана со поволна кредитна линија од ЕБРД и која е веќе функционална.

Европската банка за обнова и развој ќе продолжи со финансиска поддршка на зелената агенда на АД ЕСМ. Ќе овозможи поволни финансиски услови за изградба и на два други проекти, коишто се во фаза на подготовка, а тоа се фотонапонската електроцентра „Осломеј-2“ со инсталирана моќност од 10 MW и фотонапонската електроцентра „Битола-1“ од 20 MW. Овие три електрани ќе бидат доволни за снабдување со електрична енергија на околу 10.000 домаќинства.

При посетата, директорот од ЕБРД, Грегор Зеленски нагласи дека е многу важна транзицијата кон зелена енергија низ земјите од Европа, особено во земјите од Западен Балкан коишто се зависни од фосилни горива.

„Апсолутно задоволство е да се види завршената изградба на соларните панели. Ова е најдобар пример како ЕБРД во соработка со нашите бизнис-партнери може да испорача транзиција кон зелена енергија, и ЕСМ може да смета на нашата континуирана поддршка“ - изјави Зеленски.

Генералниот директор на нашата компанија се заблагодари на ЕБРД за соработката во рамките на зелената агенда. „Ние сме насочени кон изградба на нови сончеви електрани и ни значи целокупната поддршка што континуирано ја

добиваме од нашите партнери како енергетска компанија ориентирана кон инвестиции во обновливи извори и спроведување на енергетската транзиција, за што сме препознаени како пример од страна на Енергетската заедница“ - рече Ковачевски.



БЛАГОДАРНОСТ ДО ВРАБОТЕНИТЕ ОД РЕК „БИТОЛА“ ЗА СИТЕ НАПОРИ ШТО ГИ ВЛОЖУВААТ ЗА ДА ОДГОВОРАТ ПОЗИТИВНО НА ПРЕДИЗВИЦИТЕ



Вицепремиерот Битики беше во посета на РЕК „Битола“, каде што заедно со генералниот директор Ковачевски и со членовите на Управниот одбор, одржаа работен состанок со раководството на РЕК „Битола“, а го посетија и рудникот

ПЈС односно поранешен Суводол. Вицепремиерот Битики им се заблагодари на сите вработени во РЕК „Битола“ за сè што прават, за сите напори што ги вложуваат за да одговорат позитивно на предизви-

ците за постигнување на стабилно производство на струја и континуирано снабдување со доволно количество електрична енергија од домашно производство, во целиот овој период на енергетска криза.



ЈАПОНСКИОТ АМБАСАДОР ВО ПОСЕТА НА РЕК „БИТОЛА“



Делегација од јапонската амбасада во Северна Македонија предводена од амбасадорот на Јапонија, Н.Е. Хиронори Савада, којшто заедно со сопругата и советникот за економски развој, беа во посета на термoe-

лектраната „Битола“. На деловната средба со директорот Пеце Матевски и раководниот тим на подружницата, јапонскиот амбасадор особено се интересираше за плановите на РЕК „Битола“, за зелената

енергетска транзиција, за преминот од фосилни горива кон обновливи извори на енергија, за што јапонската компанија Мицубиши веќе пројави интерес.



ПО 13 ПРОПАДНАТИ ТЕНДЕРИ, ВЛАДАТА ОЧЕКУВА „ЧЕБРЕН“ ДА ЗАПОЧНЕ ДА СЕ ГРАДИ ОД 2023

Во 2030 година ќе се изгради хидроелектраната „Чебрeн“ доколку Владината комисија не најде никакви забелешки околу понудата на компанијата доставена на последниот тендер што треба да ја гради електраната, изјави министерот за животна средина и просторно планирање, Насер Нуредини. 13 пропаднати тендери за „Чебрeн“, овој е 14-ти по ред, но и покрај тоа, Владата нема да се откаже од овој природен потенцијал, што е од стратeгиски интерес за државата. „До крај на оваа година ќе имаме извештај од Комисијата којшто ќе се

презентира пред Владата, и ако се биде како што треба, мислам дека во 2023, приватна компанија ќе започне со изградба на „Чебрeн“, откако претходно ќе потпишеме договор. Тука во нашата држава ние сме имале 13 тендери за „Чебрeн“, за жал претходните процедури не биле успешни, но „Чебрeн“ е неопходен за државата, сите сакаме да инвестираме во обновливи извори, но без „Чебрeн“ којшто ќе овозможи балансирање на мрежата, како држава нема да имаме добра енергетска стратегија,

рече министерот за животна средина и просторно планирање, Насер Нуредини. Инаку приватната компанија ќе треба да ги обезбеди парите за изградба на електраната, а ќе добие концесија за вода за 60 години. ЕСМ, како јавен партнер, пак, ќе треба да изгради пристапен пат до хидроелектраната и поврзување со трансформација. Се работи за енергетски капацитет од околу 330 мегавати моќност, што е доволно да снабди со струја околу 200.000 домаќинства.

ПОЕВТИНА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ЗА УЧИЛИШТАТА, ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА ХРАНА И ВОДОСТОПАНСТВАТА



За субвенционирано снабдување со електрична енергија по повластена цена од 1 декември се пријавиле 309 јавни основни и средни училишта од сите градови од вкупно 474 на територијата на државата, 51 јавно претпријатие од областа на водоснабдувањето и одведувањето на отпадни води од вкупно 70, како и 187 субјекти, физички и правни лица, од областа на прехранбениот сектор.

Во согласност со одлуката на Владата, компаниите што вршат производство на основни прехранбени производи како масло за јадење, леб и пекарски производи, брашно, млеко и млечни производи, месна и живинарска индустрија, ќе добиваат субвенционирана електрична енергија преку „ЕСМ Продажба“ по цена од 80 евра за мегават-час, а за основните и средните училишта субвенционираната цена ќе биде по 95 евра за мегават-час, исто како и за јавните претпријатија од областа на водоснабдувањето и одведувањето на отпадни води што работат со

ПОЕВТИНА СТРУЈА ЗА ЈП ЗА ВОДОСНАБДУВАЊЕ И ПРОЧИСТИТЕЛНИ СТАНИЦИ

95 евра
мегават - час



ПОЕВТИНА СТРУЈА ЗА ОСНОВНИТЕ И СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА

95 евра
мегават - час

пумпни и пречистителни станици. За оние што ја искористија таа можност и се пријавија, АД ЕСМ преку ЕСМ Продажба од 1 декември ќе почне со снабдување на трите категории на потрошувачи опфатени со одлуката на Владата за субвенционирана струја. Субјектите кои не успеале да поднесат комплетни документи, во следниот период ќе можат да го сторат тоа и ќе бидат ставени на листата за субвенционирано снабдување од 1 јануари идната година, рече премиерот Димитар Ковачевски на прес-конференција во Владата. Тој нагласи дека Владата останува посветена на поддршката на граѓаните и компаниите и потсети на ветувањето на Владата на Република Северна Македонија дека никој нема да биде оставен сам да се справува со последиците од кризата оваа зима и дека институциите посветено работат на изнаоѓање решенија. Крајното влијание од оваа мерка ќе значи стабилизирање и намалувањето на цените на финалните производи во дел од

индустриите. Министерството за економија уште од почетокот на енергетската криза е во редовна комуникација со бизнис-секторот и особено со делот од прехранбената индустрија, рече министерот за економија Крешник Бектеши.

„Кај некои производители увозната компонента на храната има високо учество при формирање на цената, кај други, пак, удел има цената на електричната енергија. Кај оние што е електричната енергија веќе се прават нови пресметки на цените според реална состојба на трошок, а не според „futures“ цената на електричната енергија. Кај нив побрзо може да се очекува корекција односно намалување на цените. Од 1 декември треба да ги видиме првичните резултати на пазарот на коригирани цени на основните прехранбени производи, а во следните четири месеци додека трае кризната состојба очекувам врз основа на постојани пресметки на трошоците од увозните цени на храна и субвенционираните цени на електричната енергија, како и берзанските цени кои веќе се во мирување, да продолжи намалувањето на цените на реална основа во интерес на потрошувачите „изјави министерот Бектеши. Директорот на АД ЕСМ, Васко Ковачевски, информираше дека преку „ЕСМ Продажба“ по само неколку дена од добивањето на одлуката и задолжението од Владата за снабдување на одредени категории на потрошувачи, компанијата го подготви и спроведе целиот процес. „Од 1 декември училиштата ќе добиваат електрична енергија по цена од 95 е/MWh и 80 е/MWh стопанските субјекти од прехранбената индустрија, по шифра опфатена во владината одлука, и водостопанските претпријатија. АД ЕСМ ќе ги вложи сите напори да го зголеми своето производство“ изјави директорот Ковачевски.

АД ЕСМ ПОТПИША ДОГОВОР СО АД ПОШТА НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

АД ЕСМ е првиот државен субјект што потпиша ваков договор, по одлуката на Владата донесена во октомври 2022 г., а која се однесуваше на сите органи на државната управа, јавните претпријатија основани од државата, акционерските друштва во државна сопственост и сите останати државни институции, задолжително да ги користат услугите на АД Пошта на Северна Македонија.

Генералниот директор Васко Ковачевски при потпишувањето на договорот истакна дека актот е показател за општествена и државна одговорност на АД ЕСМ да се помогне на институциите на државата и да се спроведуваат одлуките

на Владата на Р. Северна Македонија. Со договорот, токму преку АД Пошта ќе се одвива целиот поштенски сообраќај на АД ЕСМ и сите негови подружници во однос на испраќање, пренос и достава на поштенски пратки во внатрешен и меѓународен поштенски сообраќај за комуникација со деловни партнери, и особено во следниот период за испорака на фактури за парно греење до потрошувачите во градот Скопје. Генералниот директор на АД Пошта на Северна Македонија, Васко Стефанов, ги повика сите државни институции и акционерски друштва, како и општините, да склучат договор со Пошта по примерот на АД ЕСМ и

истакна дека системот и инфраструктурата им овозможуваат да ги обезбедат услугите што се бараат, а со тоа да помогнат за консолидација на ова Акционерско друштво во државна сопственост.



ЕСМ ПРОДАЖБА ГИ ИСПРАТИ ПО ПОШТА ДОГОВОРИТЕ ЗА СУБВЕНЦИОНИРАНО СНАБДУВАЊЕ

ЕСМ Продажба ги испрати по пошта договорите за снабдување по субвенционирана цена за електрична енергија до речиси сите јавни основни и средни училишта кои поднесоа пријави и кои ги исполнуваа условите, а за чиј бројила ЕВН Дистрибуција одобри снабдување. Исто така, беа испорачани и договорите на правните субјекти од прехранбената индустрија, и на субјектите од водостопанската дејност, иако беа најмалку на број. Субјектите за кои Дистрибуција не одобрува снабдување на нивните бројила или на дел од нивните бројила, се известуваат

телефонски од страна на ЕСМ Продажба, со цел тие да преземат мерки во однос на причините утврдени од Дистрибуција, но бројот на овие случаи е мал. ЕСМ Продажба нагласува дека сите субјекти пријавени за дополнително снабдување по одлуката на Владата, а кои ги исполнуваат условите и чиј бројила се одобрени од Дистрибуција, ќе бидат снабдувани од ЕСМ Продажба од 1.12.2022 г. без оглед дали до тој датум ќе им пристигнат договорите по пошта или ќе им пристигнат по наведениот датум. Субјектите се веќе ставени во системот на ЕСМ Продажба и

треба да ги прават своите пресметки за производниот и работниот процес врз основа на новата цена на електричната енергија што ќе ја плаќаат, а тоа е 80 €/MWh за прехранбената индустрија за основните производи, и 95 €/MWh за училиштата и водостопанствата. Од 1.1.2023 г. на субвенционирано снабдување ќе бидат приклучени сите субјекти кои дополнително ќе се пријават во следниот период, како и тие кои при првото пријавување немале комплетни документи, а што дополнително ќе ги комплетираат.

ЗАШТЕДА НА СТРУЈА ЗА ПОБЕЗБЕДНА ЗИМА

ПРЕПОРАКИТЕ ЗА ЗАШТЕДА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ДАВААТ РЕЗУЛТАТИ



Препораките за заштеда на електрична енергија веќе се спроведуваат од институциите, и втор месец по ред тие покажуваат резултати. Трендот на заштедите на електрична енергија е во нагорна линија, и во септември во споредба со овој месец минатата година, има 20 отсто заштеди на електрична енергија, а веќе во октомври има пораст и тој изнесува 24 отсто во споредба со октомври 2021 година. Од Влада-

та се заблагодарија на сите вработени во државните институции кои покажаа висока свесност за состојбата и повторно повикаа на рационално однесување и во следниот период. „Овие заштеди се многу важни за да имаме стабилен енергетски систем и да ја намалиме оптовареноста. Посебно сега во услови на зима. Секој од нас е важна алка во овој процес. Секој од нас треба да направи мала промена во секојдневните рутини и во својот дом и на своето работно место. Така ќе придонесеме да се заштеди електрична енергија, што, пак, ќе значи многу за стабилноста на енергетскиот систем. Да погледнеме само како една Германија и останатите европски развиени земји се справуваат со кризата и ќе ни биде јасно дека ова што секојдневно го зборуваме е важен сегмент за ублажување на последи-

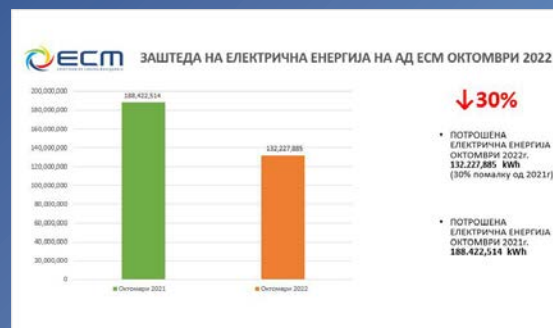
ците од светската енергетска криза. Ова време бара рационално и сериозно однесување од сите“, рече Виктор Андонов, советник за енергетика. Тој порача дека секоја мала промена на навиките може да доведе до голема заштеда на електрична енергија и ресурси. Со овие количини на електрична енергија, произведени во домашните енергетски постројки и од набавката на електрична енергија, задоволени се целосно потребите на сите корисници на регулираниот пазар, односно за домаќинствата и малите потрошувачи. Состојбата со електроенергетскиот систем во овој момент е стабилна. Владата ја следи енергетската состојба на дневно ниво, носи соодветни одлуки и продолжува со редовното и транспарентно информирање на јавноста за состојбите во енергетскиот сектор.

АД ЕСМ ВО ОКТОМВРИ ЗАШТЕДИ 30 % ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА СПОРЕДНО СО ИСТИОТ МЕСЕЦ ЛАНИ

АД ЕСМ во октомври потрошило 30 отсто помалку електрична енергија во текот на своето работење споредено со октомври минатата година. Во октомври 2022 година потрошени се 132.227 kWh електрична енергија, додека во истиот месец во 2021 година биле потрошени 188.422 kWh. Дирекцијата на АД ЕСМ и сите подружници односно производствени капацитети низ целата држава се придржуваат до одлуката за штедење на електрична енергија донесена од Управниот одбор, во која беше наведена листа со мерки за штедење задолжителни за секој вработен при вршење на неговите задачи на работното место. Наведената заштеда на енергија е постигната со придржување до повеќе мерки, со кои беа информирани сите вработени преку службена електронска порака и со истакнување на соопштение во работните простории со конкретни насоки за постапување:

- Сите електрични уреди за ладење кои вработените ги имаат во своите канцеларии да бидат изнесени од просториите,
- Грејните тела (панели, греалки итн) што се користат во текот на грејната сезона, сите да се повлечат во подрумскиот дел на зградата, а да се користат само фенкојлерите за греење (редовно греење),
- Клима-уредите да се исклучуваат по завршување на работното време,
- Во работните простории и ходниците осветлувањето да се намали на 50 % (од 12 неонки да работат 6 и слично),
- Да се изврши набавка на лед-светилки и неонки (постоечките светилки да се заменат со лед),
- Диспанзерите за вода по катовите на крај на работното време да се исклучуваат,
- Бојлерчињата за топла вода кадешто ги има, да работат со половина капацитет,

- Вработените кои користат електрични тротинети до своето работно место да ги оставаат во холот-приземјето, да не се внесуваат по канцеларии за нивно полнење,
- Во зградата на Дирекција од 1 декември 2022 година да се исклучи едниот од двата лифта.



ГЕРМАНСКИОТ ПРЕТСЕДАТЕЛ ШТАЈНМАЕР ВО ПОСЕТА НА ВЕТЕРНИОТ ПАРК „БОГДАНЦИ“



Генералниот директор Васко Ковачевски, го пречека претседателот на СР Германија, Франк Валтер-Штајнмаер, во ВЕЦ „Богданци“, првиот ветерен парк на АД ЕСМ, изграден со финансиска поддршка, преку поволна кредитна линија, од германската КфВ банка. При посетата, претседателот Штајнмаер изрази задоволство од

работата на ветерниот парк, и ги поздрави активностите од втората фаза за поставување на дополнителен број ветерници и зголемување на инсталираната моќност на капацитетот, а со тоа и зголемување на неговото производство и на процентот на обновливи извори во портфолиото на АД ЕСМ. И втората фаза од проектот е овозможена со

финансиска поддршка преку КфВ банката. Ковачевски и директорот за развој и инвестиции Благој Гајдарџиски го информираа германскиот претседател и за другите проекти на АД ЕСМ во чие финансирање има удел германската банка за развој и инвестиции.

ТЕЦ „НЕГОТИНО“ ПРОИЗВЕДУВА СО ДВА КОТЛИ, СПОРЕД ПЛАНОТ ЌЕ РАБОТИ СО ПОЛН КАПАЦИТЕТ ДО 30 АПРИЛ 2023 ГОДИНА

Вработени во термоелектраната, колеги од РЕК „Битола“, домашни експерти и тим од производителот на опремата за ТЕЦ „Неготино“ од Украина, ги реализираа сервисните и ремонтните активности во електраната. Екипите кои работеа на ремонтот, прво извршија санација на намотката и статорското јадро на турбогенераторот, потоа направија контролно електрично испитување на намотката, по што приста-

пија кон затворање на турбогенераторот, завршни контролни електрични испитувања и проверка на заптивноста. Во договорот со економскиот оператор што ги изведуваше работите беше наведен 15 декември како краен датум за реализација на зафатите. Со засилен интензитет на работа на економскиот оператор, зголемен ангажман на вработените, и под поголем надзор на генералниот

директор Васко Ковачевски и на директорот на ТЕЦ „Неготино“, Небојша Стојановиќ, рокот беше скратен за 10 дена. По реализираните активности термоелектраната е подготвена да одговори на потребите на електроенергетскиот систем во секое време. ТЕЦ „Неготино“ работи со полн капацитет, со два котли, согласно со протоколите за работа и побарувачката на конзументот.



АД ЕСМ УЧЕСТВУВАШЕ НА МАКЕДОНСКО-БУГАРСКИОТ БИЗНИС ФОРУМ „ДО 1 МИЛИЈАРДА И ПОВЕЌЕ“

Директорката за правни и општи работи, Душица Сеизовска-Јовановиќ, учествуваше на панелот насловен „Енергетика и инфраструктура“ каде ги претстави проектите во обновливи извори на АД ЕСМ и планот за идни инвестиции кои се во правец на движење на државата кон зеленото сцена-

рио во производството на електрична енергија, и начините на справувањето со енергетската криза. Во рамките на Македонско-бугарскиот бизнис-форум беа потпишани четири договори на компании од двете земји, вредни над три милиони евра.



ТОПЛИОТ ОБРОК СЕ ВРАЌА ВО РЕК „БИТОЛА“



РЕК „Битола“ и хотелот „Молика“ започнаа постапка за повторно отворање на мензата во РЕК „Битола“. „За нас, работниците се најважни. Тие го носат товарот на производството и заслужуваат квалитетни услови за работа. Топлиот оброк се враќа во РЕК „Битола“, мензата повторно ќе ги отвори вратите за над 2.200 вработени во комбинатот кои секој ден го даваат својот максимум во справувањето со енергетската криза во земјата. Вложуваме во нова механизација, нови автобуси, нов рудник, нова опрема и друго. Инвестираме и во повторно отворање на мензата на задоволство на сите вработени во РЕК Битола“ – рече директорот Пеце Матевски. Хотелот „Молика“,

каде во моментот се подготвува ладниот оброк што го добиваат вработените во РЕК „Битола“, ќе биде носител на активностите поврзани со повторното отворање на мензата во комбинатот. „Потребни се скромни инвестиции во инфраструктурата на поранешните мензи во РЕК „Битола“ за да може за кратко време вработените повторно да добиваат топол оброк. Со проектот што го имаме изработено, предвидено е исполнување на сите нутритивни предуслови за квалитетен оброк за работниците, преку имплементација на сите законски стандарди“ – рече директорот на хотел „Молика“, Никола Каровски. Проектот за повторно отворање на мензата во РЕК „Битола“ предвидува можност за користење на услугите на овој објект и од страна на изведувачите на различни работни активности во комбинатот, особено во време на ремонти.

РЕГИСТРИРАНО ДРУШТВОТО ЗА ПРОИЗВОДСТВО, ДИСТРИБУЦИЈА И СНАБДУВАЊЕ СО ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА ЕСМ ТОПЛИФИКАЦИЈА БИТОЛА-ДООЕЛ НОВАЦИ

ЕСМ го основаше претпријатието кое ќе треба со топлинска енергија да ги загрева домовите и институциите во Битола. На денот на jubилејот на РЕК „Битола“, е регистрирано Друштвото за производство, дистрибуција и снабдување со топлинска енергија ЕСМ Топлификација Битола ДООЕЛ од Новаци, а директор на Друштвото е Горан Козаров. Во април годината започна поставувањето на цевките од топловодот од РЕК „Битола“ до самиот град. Топловодот ќе обезбеди топлинска енергија за Битола, Новаци и Могила – трите општини во близина на термоелектраната. Покрај Скопје, и Битола во минатото имаше парно греење и своја Топлификација, но веќе 15 години се живее во надеж дека радијатори-

те повторно ќе се стоплат преку РЕК „Битола“. Во декември минатата година беше започната изградбата на топловодната мрежа за Битола, Могила и Новаци. Топлинската енергија ќе се создава од производството на електрична енергија и ќе се спроведува во системот за парно греење на трите општини. Изведувачи се градежните компании Репид Билд и Гранит. Проектот е во вредност од над 46 милиони евра, од кои 40 милиони се кредит од германската КфВ банка, а 7 милиони се средства на АД ЕСМ. Рокот за изведба на проектот е две години. Во согласност со планот, на почетокот на топлификацијата ќе се приклучат 35 општински и државни институции во Битола кои ќе иско-

ристат една третина од капацитетот на системот. Со другите две третини ќе се задоволат потребите на големите станбени и деловни згради и на индивидуалните куќи во Битола, Новаци и Могила. Проектот за топлификација е почнат пред повеќе години, но беше во застој зашто првичниот проект бил економски неисплатлив и еколошки неоправдан. Топлификацијата ќе има големо влијание врз зачувување на животната средина и ќе ги намали трошоците кај домаќинствата за загревање. Генералниот директор, Васко Ковачевски беше на терен и лично се увери дека со засилен интензитет се одвиваат активностите за изградба на топловодот од РЕК до Битола.

ПРИСТИГНА НОВИОТ ТРАНСФОРМАТОР НА БЛОК 3

Новиот трансформатор за блок 3 во РЕК „Битола“, што се изработуваше во фабриката Astor Enerji A.Ş. во Турција, пристигна во Битола. 400-киловолтниот трансформатор со тежина од 240 тони се пренесуваше со специјална композиција преку патен транспорт низ Турција, бродски и патен транспорт низ Грција, и патен транспорт од премиот Мецитлија до РЕК „Битола“. За композицијата долга 60 метри беа неопходни специјални услови за движење, зајакнување на патната инфраструктура на одредени делови на трасата, посебна сооб-

ракајна регулација и управување со мала брзина. Транспортот тргна со задоцнување од една седмица од предвидениот рок, поради подолгото време што беше потребно за да се осигурат сите услови и соодветни дозволи за движење во Р.Грција, што произлегуваат токму од специфичноста на овој транспорт. Првите делови од трансформаторот пристигнаа во РЕК Битола на 22 ноември, но беше потребен извесен период за да се изврши монтажа. Ова е првпат за 40 години да се купува нов трансформатор за РЕК „Битола“.



ИНТЕРВЈУ СО М-Р ВАСКО КОВАЧЕВСКИ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА УПРАВНИОТ ОДБОР И ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР НА АД ЕСМ

ЕНЕРГЕТСКАТА КРИЗА ЈА НАДМИНУВАМЕ СО ВКЛУЧУВАЊЕ НА СИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ ЕНЕРГЕТСКИ КАПАЦИТЕТИ ВО ДРЖАВАТА

Вработените во АД ЕСМ и граѓаните заеднички се справуваат со енергетската криза 2022/23



Директоре Ковачевски, со финансиска поддршка од Владата, АД ЕСМ успеа да ја измена криза минатата година. Во тек е нова, уште потешка кризна состојба, во која АД ЕСМ е со обврска за целосно обезбедување на електрична енергија за домаќинствата, малите потрошувачи, дел од институциите, како и обезбедување на топлинска енергија за граѓаните на Скопје. Што мислите ќе успее ли да одговориме на задолженијата, ќе обезбедиме ли доволни количества енергија за потрошувачите?

Годинава што изминува беше тешка, но и наредната нема да биде лесна, меѓутоа веднаш да кажам дека АД ЕСМ со заеднички сили, со сета расположлива моќ на своите капацитети ќе ја преброди грејната сезона, најуспешно и најекономично што може, со домашна електрична енергија. На крајот на декември работат сите електрани,

двата блока на РЕК „Битола“, едниот блок на РЕК „Осломеј“, двата котли на ТЕЦ „Неготино“, гасната електрана „Енергетика“, а на располагање се и хидроелектраните и ветерниот парк „Богданци“. Во РЕК „Битола“ се очекува монтирање на носечката единица на трансформаторот за блок 3 и имаме можност во јануари за работа на сите три блока. Нашата компанија ги обезбедува потребните количества електрична енергија, имаме континуирано снабдување и сакам да нагласам дека така ќе продолжиме и во иднина. АД ЕСМ со својата сопствена произведена домашна електрична енергија ги снабдува домаќинствата и малите потрошувачи, и потенцирам дека набавка или увоз на струја за домаќинствата нема. Нашето производство од ден на ден се зголемува, а тоа може да се потврди и од секојдневните извештаи што ги објавуваат Владата и АД ЕСМ. Деновиве производството стигнува и до 17.000 MWh, што далеку ја надминува потребата на регулираниот пазар. Со произ-

ведената количина на електрична енергија во целост се задоволуваат потребите на домаќинствата и малите потрошувачи, а значаен дел се користи и за дополнителните снабдувања што ЕСМ Продажба ги врши по задолжение од Владата, односно за училиштата, прехранбената индустрија, болниците, техничките загуби во мрежа на Електродистрибуција и МЕПСО итн. ЕСМ Продажба набавува и одредена количина електрична енергија за снабдувања по договори на слободниот пазар, кои ги врши по берзански цени, како и секоја друга компанија за тргување со електрична енергија. Притоа ЕСМ Продажба нуди најниска маржа.

Грејната сезона почна, следува уште поголем пад на температурите, зголемена побарувачка и потрошувачка на електрична енергија, зголемено оптоварување на електраните и на производството на АД ЕСМ. Дали подружниците се подготвени за соочување со енергетската криза?

Сите производствени капацитети на АД ЕСМ се подготвени да одговорат на конзументот, изминатиот период извршени се сите потребни зафати што ќе овозможат електраните да бидат поставјани на располагање во текот на зимските месеци. Оваа грејна сезона немаше класични застои и ремонти, како што предвидуваат овие операции, со подолг временски рок, туку електраните се сервисираа во „од“, сè со цел да се избегне застој на некоја електрана во системот. Реализирани се сите потребни зафати во термоелектраните, вложено е во хидроелектраните, во гасната електрана, работевме интензивно на генераторот во ТЕЦ „Неготино“, за првпат после ставањето во функција на електраната во 1978 година, така што можам да кажам дека со тоа што располагаме како компанија – ние сме најдобро подготвени. Би сакал да упатам благодарност до директорите на подружниците, до раководителите, до вработените, сите тие се на ниво на задачата што треба да ја реализираме поради енергетската криза, зошто тоа ни е законска обврска, но мораме да ги исполниме и дополнително доделените обврски од Владата, сè со цел да го ублажиме ударот од кризата врз виталните инфраструктурни субјекти од државно значење. Од нас зависат и на нас чекаат и училиштата, и болниците, и производителите на основните прехранбени продукти, и водостопанствата задолжени за обезбедување на чиста вода и отпадни води, голем број на потрошувачи кои ЕСМ Продажба ги презеде со одлука на Владата.

Нашата определба е енергетска трансформација и производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија. Енергетската криза некако го стави во втор план зеленото сценарио и сега јагленот пак се врати во фокусот, наместо за затворање на рудници, пак зборуваме за отворање. Како гледате на предизвикот за енергетска транзиција? До каде е реализацијата на проектите и движењето кон зеленото сценарио?

Енергетската криза во Европа, уште пред една година, а сега веќе и со засилено темпо, ги принуди земјите од Западна Европа кои веќе ги затворија термоелектраните на јаглен, повторно да ги отворат поради недостиг на електрична енергија, а тие што беа на распоред за затворање да продолжат и понатаму да работат. Европските земји поради несигурната испорака на гасот, почнаа да го чуваат за

зимскиот период, и повторно се вратија кон рудниците на јаглен. Сето тоа нанесе голем удар на зеленото сценарио во европски рамки и динамиката на неговото спроведување доведе до одложување. Ние како држава, и АД ЕСМ, се обидуваме и да обезбедиме јаглен и да се држиме до зеленото сценарио. И покрај кризата, не се запрени нашите проекти за изградба на електрани од обновливи извори. Една 10 мегаватна фотоволтаична електрана од Осломеј е веќе функционална, друга од 10 мегавати ќе биде изградена на истата локација, уште две од по 50 мегавати како јавно-приватно партнерство, и со тоа ќе го заокружиме инсталираниот капацитет од 120 MW колку што има и термоцентралата Осломеј.

Истовремено, со финансиска поддршка од германската КФВ банка ги подготвуваме првите проекти за фотонапонски електрани и во РЕК „Битола“, каде со капацитети од сончева енергија и со гасна електрана, предвидено е да се замени сегашното производство на РЕК „Битола“ од јаглен. Значи, и покрај тешкотиите и предизвиците, ние не отстапуваме од зеленото сценарио, но во исто време го отвораме и рудникот „Живојно“ во РЕК „Битола“, а работиме и на отворање на рудникот „Гуштерица“ во Осломеј, обезбедуваме и сигурност и развојна компонента во исто време.

Се определија мерки за штедење. Сметате ли дека мерките ќе и помогнат на компанијата да се растовари во однос на побарувачката и потрошувачката на струја?

Сакам да им се заблагодарам на нашите вработени, што доследно ги применуваат мерките за штедење на електрична енергија и нашата компанија е меѓу владините институции со најголеми остварени заштеди, од околу 30 отсто во изминатите месеци. Можам да констатирам дека и целокупното население се однесува одговорно во однос на потрошувачката на електрична енергија, тоа го покажуваат и количините што ЕВН Хоме ги побарува од АД ЕСМ за потребите на домаќинствата и малите потрошувачи. Треба сите да знаеме дека 10 или 20 отсто е значајно количество електрична енергија, и дека таа количина да се набави по денешни цени чини многу, а ако се произведе и се продаде носи дополнителна значајна заработка, која потоа може да се инвестира во други проекти или да помогне да се растовари државниот буџет, кој е оптоварен од еноните трошоци од енергетската криза, како и

речиси сите држави во регионот и Европа. Сепак, ние успеавме со најмала финансиска поддршка да се справиме со ланската енергетска криза, а истото го правиме и оваа грејна сезона, 2022/23 година.

АД ЕСМ најмногу ги почувствува последиците од глобалната енергетска и економска криза. Што ќе им порачате на вработените, безбедни ли се нивните работни места и има ли излез од финансиската ситуација во која се најде компанијата?

На сите вработени во АД ЕСМ сакам да им порачам: вашите работни места се безбедни, државата смета на вас, работа има, а кризата само ни даде дополнителни обврски што мораме да ги исполнуваме. Оваа година имаме 25% повисоко производство од минатата година и тоа е огромен успех кој е за почит од сите. Како раководство, вложуваме големи напори да обезбедиме што подобри услови за работа, имаме слух и разбирање за регресот за годишен одмор K-15, за топол оброк во РЕК „Битола“, за сите услови и бенефити кои можам слободно да кажам, нашите вработени ги заслужуваат, можеби најмногу од кои било други вработени во други сектори и дејности во државата. За тоа доказ е и ставот на премиерот Димитар Ковачевски кој не пропушта прилика, јавно да се заблагодари и да нагласи колку е значајна улогата на вработените во АД ЕСМ во справувањето со енергетската криза, и особено се осврнува на термоелектраните. Буквално сите, Управниот одбор, Надзорниот одбор, вработените, сите имаме свој удел и носиме своја тежина во раководењето на овој гигант наречен АД ЕСМ, кој не е лесен за управување, но не е мала ни неговата улога во државата и во нејзината стабилност.

На крај, сакам да им ја честитам Новата година на сите наши вработени, да ги поминат новогодишните и божиќните празници спокојно, во мир, и со своите најблиски, на колегите кои за време на празниците ќе се на своите работни места, да им порачам дека нивниот труд и жртва се ценат, тие ќе бидат посетени од своите претпоставени и охрабрани за својата работа. Да знаат сите дека додека трае кризата, за нас како компанија нема ниту одмор ниту пауза, затоа што одговорноста е преголема.

Нека ни е среќна Новата 2023 година.

ЈУБИЛЕЈ: 40 ГОДИНИ ПОСВЕТЕНА РАБОТА НА СИТЕ ВРАБОТЕНИ ВО РЕК „БИТОЛА“



Со пригодна свеченост, промоција на документарен филм, издавање монографија, изложба на Битолски весник под наслов „Од камен темелник до Битола 3“, во присуство на гости од различни сфери на економскиот и општествениот живот и високи владини претставници, се одбележа јубилејот „40 години од производството на РЕК Битола“. Главната манифестација се одржа во Центарот за култура во Битола, а во пресрет на свеченоста

нашата држава, рече генералниот директор на АД ЕСМ, Васко Ковачевски на свеченоста. „Енергетската трансформација на РЕК „Битола“ и преминувањето од производство на електрична енергија од јаглен кон производство на чиста енергија од обновливи извори и од гас, ќе оди постепено и со план, во фази што ќе дозволат енергетски безбедна и социјално праведна транзиција. Гасната електрана со капацитет од 250 до 400 MW и четири фотонапонски електрани од вкупно 280 MW кои ќе се градат во кругот на РЕК „Битола“, ќе треба да ги заменат трите блока од термоелектраната.

Во следната една деценија транзицијата треба да биде завршена, производството да биде префрлено на чисти извори, а вработените преквалификувани, обучени и подготвени за оперирање на новите капацитети“, - рече Ковачевски.

Генералниот директор Ковачевски изрази благодарност до Владата за значајната поддршка што ја добива ЕСМ, до премиерот и економските министри, како и огромна благодарност за ангажманот на вработените во услови на енергетска криза.



„Менаџментот на АД ЕСМ и на РЕК „Битола“ во изминатите неколку години вложи дополнителни напори за подобрување на условите за работа во комбинатот. Набавена е нова сопствена современа механизација за ископ во вредност од 26 милиони евра, со која работат вработените, во тек е набавка на нова механизација и опрема за уште 14 милиони евра, и во 2023 година ќе продолжи инвестирањето во опрема и механизација. Набавени се нови екоавтобуси за превоз на работниците за 1,6 милиони евра, нови возила за превоз низ рудникот, воведен е бесплатен оброк за вработените, во тек е враќање на мензата и топлиот оброк, и уште многу други мерки, затоа што сме свесни за тежината

премиерот Димитар Ковачевски ја посети термоелектраната.

Нокта меѓу 4 и 5 ноември 1982, во 23 часот и 52 минути, точно пред 40 години, рударско - енергетскиот комбинат „Битола“, со блок 1 ги произведе првите киловат-часови електрична енергија и термоелектраната беше синхронизирана во системот. РЕК „Битола“ е енергетски капацитет од кој зависеше осамостојувањето на нашата држава, и денес во услови на најголемата светска енергетска криза, комбинатот е доминантен производител на електрична енергија во земјата. РЕК „Битола“ останува темелот на електроенергетскиот систем на





на нивната работа”,- истакна Васко Ковачевски. Директорот на РЕК Битола, Пеце Матевски, повика на минута молчење за да им се оддаде почит на работниците кои низ годините ги дале своите животи на работното место во РЕК „Битола”. „40 години откако Комбинатот

производство на мегават струја, намалени се трошоците за ангажирање помошна механизација, намален е и бројот на вработени на сите работни позиции и тоа е еден сериозен предизвик со кој се соочуваме периодов. Особено, ако се има предвид фактот што наскоро со работа треба да започне новиот рудник „Живојно”, - рече директорот Матевски.

На свеченоста, премиерот Димитар Ковачевски, во своето поздравно обраќање го истакна значењето на најголемиот капацитет за производство на електрична енергија во земјата. „Нашата цел е да обезбедиме одржлива иднина на РЕК „Битола”. Имаме план, а кога во енергетиката се зборува за план, тоа значи да се има план за наредните десет години и прецизен план со месечни динамики за пет години”, рече премиерот Димитар Ковачевски. Премиерот Ковачевски истакна дека Владата е силно фокусирана на инвестициите во енергетскиот сектор, коишто ќе ја зголемат енергетската транзиција и

независност и тоа е нашиот влог во иднината.

„Трансформацијата на Комбинатот во капацитет за производство на чиста енергија се движи постапно. Токму сончевите електрани ќе бидат двигатели на енергетската транзиција во Северна Македонија. Во ЕСМ се финализираат и други проекти за изградба на фотонапонски центри во РЕК „Битола”, со капацитет помеѓу 200 и 300 мегавати. Работните места на сите работници, и сега и во иднина, со енергетската трансформација се сигурни. Нивната пожртвуваност, и во најтешки и најсложени временски услови, да обезбедат суровина за производство на електрична енергија, е вреднувана и ценета не само од раководството на РЕК „Битола” и АД ЕСМ, и од Владата и од сите граѓани на Република Северна Македонија. Инвестициите во енергетиката се наш фокус за да имаме резултати сега, но пред сè на среден и долг рок”, потенцира премиерот Ковачевски. На сите вработени во РЕК „Битола”,



започна да произведува наша, македонска електрична енергија, повторно е исправен пред предизвикот да понесе огромен дел од товарот на енергетската криза во која се наоѓа државата. Иако речиси средовечен и со скоро една деценија повеќе живот отколку што беше проектиран, РЕК „Битола” мора да продолжи стамено и стабилно да опстојува. Затоа, без разлика на дотраените постројки, пумпи или цевки, во првите девет месеци од годинава РЕК „Битола” го зголеми своето производство за 30 проценти во однос на истиот период лани. Во услови на енергетска криза, РЕК „Битола” одговори со единственото нешто што од него се очекува – да произведува повеќе домашна струја која достигна вртоглави цени на берзите. Во комбинатот се изведуваат техничко-технолошки операции кои ги нема ниту во книгите. Се интервенира брзо и ефикасно, се санираат дефекти кои се појавуваат на дотраената опрема, се штеди секоја минута со цел што поголемо производство на електрична енергија”, - рече Матевски. Намалени се трошоците за





40-годишнината им ја честиташе и министерот за економија Крешник Бектеши. „Сакам да им се заблагодарам за сите напори што ги вложуваат за да одговорот позитивно на предизвикот во којшто се наоѓаме со производство и снабдување со доволно количество електрична енергија од домашно производство, во целиот овој период на

енергетска криза. Верувам дека заедно успешно ќе ја надминеме оваа криза која го зафати целиот свет и ќе ја продолжиме зелената транзиција која го вклучува и РЕК „Битола“, како најстар енергетски капацитет“, - истакна Бектеши. На свеченоста беа доделени благодарници и посебни признанија, за поддршката и успешната соработ-

ка, на премиерот Димитар Ковачевски, на министерот за економија Крешник Бектеши, ќерката на првиот генерален директор на РЕК „Битола“, Никола Грашевски, новинарот и фоторепортер Петар Ставрев и на директорот, главен и одговорен уредник на Битолски весник, Менде Младеновски.

ИЗЛОЖБА ВО РЕК „БИТОЛА“ ПО ПОВОД 40 ГОДИНИ ОД ПОЧЕТОКОТ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД КОМБИНАТОТ



Во пресрет на одбележувањето на 40 години од производството на првите киловати електрична енергија од РЕК „Битола“, во кругот на комбинатот беше поставена изложба на извадоци од Битолски весник, кој како локално медиумско гласило ја следел изградбата на РЕК „Битола“ и известувал за неа, како и

за работењето на комбинатот од неговите почетоци до денешни денови. Изложените текстови сведочат за значајни државни одлуки донесени во времиња кога се структурирал енергетскиот сектор, за големите градежни зафати на теренот во Пелагонија и за ископувањето јаглен од јаглено-

вите наоѓалишта за производство на електрична енергија за снабдување на државата. Раководството на АД ЕСМ и на РЕК „Битола“ искажаа благодарност до медиумот за повеќедецениското известување и за чувањето на спомените и историјата за најзначајниот енергетски објект во Р. Северна Македонија.



ВО ТЕШКИ УСЛОВИ НА ТЕРЕН ЗАВРШИ САНАЦИЈАТА НА СВЛЕЧИШТЕТО НА ХИДРОЕЛЕКТРАНАТА „ВРБЕН“ ВО ХЕС „МАВРОВО“



По неколкумесечна интензивна работа на терен, заврши санацијата на свлечиштето и градбата на новиот бетонски канал, по штетите што настанаа во септември годинава на еден од каналите за собирање води за хидроелектраната „Врбен“ во рамките на ХЕС „Маврово“. Лизгање на земјиштето од обилните врнежи на 27 септември предизвика попуштање на бетонскиот канал, изграден уште во 1950 г. кога своевремени се пробивале тунелите и се градела мрежата за собирање на водите од планинскиот масив на Кораб и Горнорадички слив, за потребите на хидроелек-

траните на ХЕС „Маврово“.

Со дозвола на Бирото за јавни набавки, по итна постапка, веднаш по настанот, беше избран изведувач на работите - градежна фирма од Тетово, која веднаш почна да работи на терен, со проценка за завршување на зафатот за 30 дена. На терен се изведуваа ископи, насипи, се поставуваа цевки за пропусти, се искрши стариот канал за да се изгради нов тунел во должина од 29 метри. Се работеше со разновидна механизација, со булдозери, багери, утоварачи, кршачи на бетон, транспортери итн. Условите за работа беа тешки,

се работеше на 1500 м надморска висина, на ризичен терен со можни нови одрони на карпи и лизгања на земјиштето.

Хидроелектраната „Врбен“ во текот на целиот период е функционална, имаше довод на води од другите канали, водата што не можеше да помине преку каналот каде се работеше, се испушташе во реката Радика и одеше во акумулацијата Шпилје. По изградбата на новиот бетонски канал, воспоставен е протокот на водите и тие веќе се пуштаат низ каналот кон хидроелектраната Врбен.

ИСЧИСТЕН НАНОСОТ ВО РЕКАТА ЦРН ДРИМ



Подружницата ХЕС „Црн Дрим“ - Струга продолжи со проектот за чистење на коритото на реката Црн Дрим. По пауза од две години, предизвикана од здравствената, економската и енергетската криза, АД ЕСМ продолжи со третата етапа од планираното чистење на наносот во реката Црн Дрим, и тоа од излезот на градот Струга до објектот Далјан во должина од околу 600 м., простор кој речиси беше целосно затрупан со наноси од песок, дрвена маса, метален и комунален отпад, со што се намалуваше протокот на водата дури и до 60 отсто. Акцијата се реализира со сопствени финансиски средства. Од зафатот придобивки имаат пред сè жителите на Струга и оние кои живеат во населбите по течението на реката, кои континуирано се во опасност од излевање, и второсте-

пено, производствените капацитети за електрична енергија. Подружницата ХЕС „Црн Дрим“ подолго време ја запознава јавноста со ползноста од акцијата преку изработка на елаборати и трудови (објавени на ЗЕМАК, МАКО СИГРЕ и други стручни конференции). Проектот на раководниот тим на ХЕС „Дрим“ е поддржан од многу институции како што се МЖСПП, Општина Струга, УНДП, ЦУК и ДЗС, се спроведува во неколку наврати, а започна пред две години, во 2020 г. со чистење на устието и коритото во урбаниот дел на градот.

Реката Црн Дрим го растоварува водниот биланс на Охридското Езеро и спречува да дојде до поплавување на градовите Охрид и Струга, и околните места. Во периоди на големи врнежи од дожд ја прибира атмосферската вода и спречува нејзино мешање со кана-



лизациските отпадни води и нивно излевање, а го оневозможува и поплавувањето на Струшко Поле и околните населби. Со тоа се заштитува и населението во градот, како и населбите и земјоделските површини по текот на реката Црн Дрим. Овој проект е во интерес на целата заедница, и раководниот тим на ХЕС „Црн Дрим“, поддржан од Управниот одбор на нашата компанија, продолжува со постапка за јавна набавка за изработка на основен проект за чистење на останатиот дел од коритото, од објектот Далјан до акумулацијата Глобочица, кај селото Ташмаруништа, со должина од околу 9 км. Управниот одбор на АД ЕСМ ја одобри и обезбеди финансиската конструкција за реализација на овој проект, а чистењето е планирано да се реализира во 2023 година.

ВО СОГЛАСНОСТ СО ПЛАНОТ ЗА ЗАШТИТА И СПАСУВАЊЕ НА АД ЕСМ

ОБУКА НА УНИВЕРЗАЛНИТЕ ЕДИНИЦИ ЗА ЗАШТИТА И СПАСУВАЊЕ



Во септември и октомври, во нашата компанија, согласно со оперативниот план за основна обука за заштита и спасување за 2022 година, се одржаа неколку обуки на универзалните единици од Дирекција и од подружниците. Обуките се одржаа по добиена согласност и одобрени планови за основна обука на универзалните единици од генералниот директор Васко Ковачевски и директорката за правни и општи работи Душица Сеизовска-Јовановиќ. Наставата се одржа во соработка со Дирекцијата за заштита и спасување, Центар за обука – Скопје, а предавачи беа: Лидија Боцевска, Жаклина Ангеловска, Рамадан Асани, Асим Селмани и нашата колешка Жаклина Георгиевска, координатор за одбрана, заштита и спасување и кризи. Според Георгиевска, едnodневните обуки во подружниците беа организирани неколку дена и примарна цел беше запознавање и потсетување на членовите на единицата со планските документи за заштита и спасување на АД ЕСМ, Дирекција и подружниците, со мерките за заштита и спасување, составот на силите за заштита и спасување, начините на комуникација, раководење и командовање, пренесување наредби за дејствување, комуникација меѓу началникот на штабот и командирот на единицата. Нашите колеги на основните обуки ги обновуваа своите знаења и искуства од областа на заштитата и спасувањето од природни непогоди и други

несреќи. На обуките се вежбаше пружање прва помош, техники за спасување живот за пет минути без употреба на медицински средства, воедно членовите на единицата се запознаа и се потсетија што значи поимот тријажа, се утврдија постапките за давање прва помош кога повредениот не дише и не му работи срцето, постапки што се спроведуваат при повреди на коски и зглобови, постапки за запирање на крвавења, давање прва помош при струен удар, удар од гром и каснување од змија, а се практикуваа вежби со непосредна примена на прирачни и стандардни средства. Во обуката беа вклучени сите универзални единици за заштита и спасување од Дирекција и од подружниците.

- На обуката членовите на единиците совесно и одговорно учествуваа во одржување на практичните вежби и покажаа голем интерес и спремност за заштита и спасување во сите теми што беа опфатени со планот за основна обука. Освен со мерката прва помош присутните на обуката се запознаа и со мерките гаснење на помали почетни пожари со практична употреба на противпожарни апарати, згрижување и извлекување од плитки урнатини и евакуација, како и со составот на торбите за прва помош, алатите за брза интервенција и правилна употреба на кебиња. Беа потенцирани и мобилизациските собирни места каде што треба да се евакуираат вработените во случај на напуштање на објектите. Целта

на обуката е членовите на универзалните единици да се запознаат со видовите на опасности во случај на катастрофи, да се зголеми подготвеноста за правилно, брзо и навремено дејствување за да се заштитат себеси, да ги заштитат другите вработени, корисниците на услуги на АД, како и да ги заштитат објектите, – истакна нашата колешка Жаклина Георгиевска. По завршувањето на предавањето, на последниот час, кога се вршеше анализа на обуката, беа поделени анкетни листови/прашалници од ДЗС – Центар за обука и од АД ЕСМ – Скопје, Дирекција, коишто ги пополнуваа членовите на единицата, а содржат различни предлози за евалуација и подобрување на квалитетот на обуките, наставно-нагледните средства и предавачите. Од пополнетите анкетни листови и прашалници за обуката општа оценка е дека членовите на единиците се задоволни од обуките и бараат да се одржуваат почесто во подолг временски период, два до три работни дена со една Универзална единица, во период од една до две години со практични примери и вежби. Дирекцијата за заштита и спасување, на сите членови на универзалните единици ќе им додели сертификати за учество и завршена основна обука. Согласно со планските документи, Законот за заштита и спасување како и на барање на учесниците на обуките, се планира одржување на дополнителни обуки и во 2023 година.

К. Л.



НАША ТЕМА

ОДРЖЛИВО СНАБДУВАЊЕ СО ЕНЕРГИЈА И ПРИДВИЖУВАЊЕ КОН ЗЕЛЕНАТА ЕКОНОМИЈА



Северна Македонија е првата земја членка на Енергетската заедница којашто изработи Национален план за енергија и клима што опфаќа декарбонизација, енергетска ефикасност, безбедност во снабдувањето со енергија, внатрешен пазар на енергија и истражување, иновации и конкурентност. Министерството за економија како креатор на политиките за енергетика со усогласување на законодавството во областа на енергетиката создава основа за развој на енергетиката и енергетска транзиција. Стратегиското планирање на политиките и идните чекори ќе придонесат за навремено и правилно постигнување на зацртаните цели. Енергетската криза што ја зафати не само Северна Македо-

нија, туку и цела Европа, како и развојот и инвестициите во енергетскиот сектор - се примарни приоритети на Владата, со главна цел обезбедување одржливо снабдување со енергија како и придвижување кон зелена економија. Главните цели на енергетската политика на Северна Македонија се: привлекување инвестиции за изградба на енергетски капацитети и зголемување на искористеноста на обновливите извори на енергија, поточно инвестирање во зелена енергија што ќе придонесе за заштита на животната средина и ублажување на климатските промени. На крајот на 2019 година, Владата ја одобри Стратегијата за развој на енергетиката до 2040 година, како еден од најважните

стратески документи за нашата земја во областа на енергетиката и одржливиот развој. Стратегијата разработува три сценарија - референтно сценарио, сценарио за умерена транзиција и зелено сценарио, кои ја одразуваат различната динамика на енергетската транзиција и овозможуваат флексибилност на земјата да одговори на соодветните политики на управување во ЕУ, кон модерна економија, конкурентна и неутрална во климатски услови до 2040 година. Владата преку Министерството за економија, континуирано поддржува активности за унапредување на обновливите извори на енергија и унапредување на енергетската ефикасност, со цел да се реализираат поставените цели за учество на обновливите извори на енергија, дефинирани во стратеските документи во смисла на остварување на националната цел за заштеда на енергија. За целиот регион потребата од зелена трансформација не е само економско прашање туку насушна потреба и што побрзо го разбереме тоа и почнеме да работиме за да го дадеме нашиот придонес, толку полесно и побрзо ќе дојде до промена на квалитетот на живот и за сите ќе биде значително подобро.

К. Л.

ЕУ ЛИДЕРИТЕ СЕ ДОГОВОРИЈА ЗА РАМКА НА ДЕЈСТВУВАЊЕ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ЦЕНОВНИОТ ШОК

Лидерите на ЕУ рано постигнаа консензус за широка рамка за справување со ценовниот шок од енергетската криза. Претседателите на Европскиот совет, Шарл Мишел и на Европската комисија, Урсула фон дер Лајен, по првиот ден од лидерскиот ЕУ состанок посветен на енергетската криза, излегоа со триумфални изјави за способноста на 27-те земји членки да постигнат консензус. Лидерите постигнаа договор за рамка на дејствување во наредниот период за справување со ценовниот шок предизвикан од енергетската криза. Оваа рамка предвидува да се работи на намалување на цените, да се обезбеди сигурност на снабдувањето и да се работи за гарантирање на побарувачката. Освен тоа воведена е и "клаузула на доверба". Врз основа на оваа рамка, министрите за енергија на ЕУ треба да изработат конкретни предлози. Стартните позиции на земјите членки беа дијаметрално спротивставени. Додека група земји бараше амбициозни мерки за ограничување на цените на гасот и големи напори за да им се помогне на домаќинствата, друга група земји, главно северните и Герма-

нија, сметаа дека треба "интервенцијата врз слободниот пазар" да се сведе на минимум. Конкретно, лидерите се договорија дека во наредниот период Европската комисија и министрите за енергетика на ЕУ треба да формулираат предлози во рамките на договорот. Секоја земја членка е обврзана да учествува во заедничкото купување гас на ниво на ЕУ за најмалку 15 отсто од полнењето на резервите. Со ова, ЕУ вели дека се испраќа сигнал до пазарот дека ЕУ е обединета и земјите нема да се натпреваруваат една со друга на енергетскиот пазар. Приватните компании, сепак, и натаму се слободни да ги отфрлат понудите за заедничко снабдување на земјите. Охрабрувачки тонови се појавиле околу иберискиот модел на Шпанија и Португалија, којшто предвидува ограничување на цената на гасот што служи за производство на струја. Мадрид и Лисабон го користат овој модел и тоа се всушност земјите кои досега најефикасно ги заштитија своите граѓани од ценовните шокови, во споредба со другите земји на ЕУ. Од Европската комисија се бара сега да разработи "студија на импакт" на

оваа тема, по што ќе може да понуди конкретни предлози. Наместо јасно ограничување на цените на гасот, лидерите се договорија за "коридор на цени", што значи дека не се фиксира една цена, но се адаптираат цените во однос на другите пазари со надеж да се стабилизираат и да се избегнат пикови на цени што се неиздржливи за домаќинствата. Овој коридор на цени треба да дејствува како привремен механизам додека не се изработи нов берзански индекс за гасот. Имено, засега на берзата во Холандија, индексот за гасот е адаптиран на гас кој пристигнува преку гасовод. Со одлуката да се намали максимално увозот на руски гас, ЕУ смета дека овој берзански индекс не е веќе адаптиран и може да биде предмет на манипулации на пазарот, и со тоа да поттикнува повисоки цени. Додека Европската комисија не разработи нов берзански индекс скроен за потребите на течниот гас кој пристигнува по морски пат, механизмот на корекција, или "коридорот на цени" треба да служи како коректив на цените.

К. Л.

ДОМАЌИНСТВОТА ВО КОНТИНУИТЕТ ЌЕ БИДАТ СНАБДУВАНИ СО ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА



Министерот за економија Крешник Бектеши и директорот на АД ЕСМ Васко Ковачевски, ја посетија топланата Исток и го означија почетокот на грејната сезона. Обезбедена е електрична енергија за вкупно 611 илјади домаќинства од домашното производство на ЕСМ, како и парно за 60 илјади потрошувачи во Скопје. Министерот Бектеши кажа дека АД ЕСМ со поддршка на Владата успеа во рок од еден месец да ги заврши сите подготовки за навремен почеток на грејната сезона. Според министерот сите домашни енергетски капацитети работат во полн ек, сè со цел безбедно покривање на домашните потреби за

електрична енергија во пресрет на грејната сезона којашто официјално започна. „Завршени се сите подготовки од страна на АД ЕСМ за почетокот на грејната сезона и како што беше ветено и од Владата, скопјани имаат парно греење. Така ќе биде до крајот на грејната сезона и домаќинствата во континуитет ќе бидат снабдувани со топлинска енергија. Нема потреба од паника, сите институции се подготвени навремено да испорачуваат тоа што им е обврска. АД ЕСМ успеа во рок од еден месец да ги земе сите потребни лиценци и да ги направи подготовките за навремен почеток на грејната сезона“ – рече министе-

рот Бектеши. Според министерот, сите енергетски капацитети во државата се подготвени за грејната сезона, обезбедена е електрична енергија од домашните енергетски капацитети за целосно покривање на потребите за домаќинствата и малите потрошувачи. Директорот на АД ЕСМ, Васко Ковачевски, кажа дека официјално започна грејната сезона со топлинската енергија што ја испорачува АД ЕСМ преку двете топлани Исток и Запад. „Топланите ќе работат во режим согласно со мрежните правила во однос на температурите. Ние сме подготвени за сите алтернативи во однос на енергенсот-истакна Ковачевски.

ЕСМ СНАБДУВАЊЕ ЈА ПОЕДНОСТАВИ ПОСТАПКАТА ЗА СКЛУЧУВАЊЕ НОВИ ДОГОВОРИ ЗА ТОПЛИНСКА ЕНЕРГИЈА

ЕСМ Снабдување со топлина ДООЕЛ Скопје апелира до граѓаните да продолжат да пристапуваат кон пунктовете и непосредно да ја регулираат својата правна обврска во однос на испораката на топлина до нивните домови и објекти. Во меѓувреме, ЕСМ Снабдување ја поедностави постапката за склучување нови договори. Потрошувачите имаат можност самите да го пополнат образецот на договорот за снабдување со топлинска енергија, којшто е прикачен на веб-страницата на АД ЕСМ, и во два примерока да го предадат во еден од пунктовете, со приложување на увид: документ за лична идентификација и една фактура (или копија) од претходниот снабдувач. По заверка на договорот, од страна на ЕСМ Снабдување, тој ќе биде доставен по пошта на адреса на потрошувачот, наведена во договорот. Исто така, ЕСМ Снабдување го достави образецот на договорот за снабдување со топлинска енергија во поштенското сандаче во објектите каде се испорачува топлинска енергија, а потрошувачите ќе треба да го пополнат во два примерока и

да го предадат во еден од пунктовете на ЕСМ Снабдување, со документ за лична идентификација и една фактура (или копија) од претходниот снабдувач. По заверка на договорот, тој ќе биде доставен по пошта на адреса на потрошувачот, наведена во договорот. Со новите начини ќе се намали времето на задржување на потрошувачите во пунктовете, со оглед на тоа што документот ќе биде веќе пополнет од нивна страна. ЕСМ Снабдување воспостави и директни контакти со корисниците кои од лични причини не можат да ги напуштат своите домови, им излезе во пресрет и им овозможи договорот да го склучат во нивниот дом. Тековно ќе се изнаоѓаат решенија и за други корисници, кои во следниот период ќе бидат отсутни и за нив ќе се определи посебен термин за склучување на договорот, во согласност со нивните можности. ЕСМ Снабдување со топлина апелира сите потрошувачи кои ја добиваат фактурата во хартиена форма да ја искористат можноста за добивање на е-фактура затоа што е тоа најсигурен, најбрз, најекономичен и

најеколошки начин на достава.

-За тоа, треба да пополнат формулар кој може да го побараат од нашиот Центар за грижа на корисници да им се достави на електронска пошта, да го испечатат и пополнат. Пополнетиот формулар можат да го остават во некој од нашите 3 пунктови или скениран да го достават до Центарот за грижа на корисници. Формуларот можат да го преземат и во печатена форма на нашите пунктови, да го пополнат и да го остават во пунктот, велат од ЕСМ Снабдување. Износот на финансиската поддршка за секој потрошувач од категоријата домаќинства одделно е прикажан во фактурата како поединечна финансиска поддршка од Буџетот на Р.Северна Македонија преку АД ЕСМ, за фиксните и варијабилните трошоци. Потрошувачите ги добиваат фактурите на ист начин како и претходно, односно оние кои ја користеле услугата „е-фактура“ фактурата ќе ја добијат во електронска форма на нивната електронска адреса, додека останатите потрошувачи фактурата ќе ја добијат во хартиена форма на својата адреса на живеење.

АД ЕСМ И АД СКОПЈЕ СЕВЕР ПОТПИШАА ДОГОВОР, ПРОДОЛЖУВА ИСПОРАКАТА НА ГРЕЕЊЕ ВО ОПШТИНИТЕ ЧАИР И БУТЕЛ

АД ЕСМ го плати природниот гас наменет за АД „Скопје Север“ за испорака на греење за потрошувачите во општините Чаир и Бутел и тие повторно имаат парно греење. АД „Скопје Север“ го потпиша Договорот за деловно-техничка соработка со АД ЕСМ, по основ на задолжение и со одлука од Влада, откако топланата „Север“ побара финансиска поддршка за набавка на гас. АД ЕСМ со средства добиени наменски од буџетот на Р. Северна

Македонија изврши плаќање на потребните количини гас кај снабдувачот на АД „Скопје Север“, МАКПЕТРОЛ ПРОМ-ГАС, по што природниот гас беше веднаш испорачан до топланата „Север“, за во најкраток можен рок да почне повторната испорака на топлинска енергија. Договорот е потпишан и од АД „Скопје Север“ и од сопственикот АД „Топлификација“ во стечај, и дадени се гаранции за средствата што ќе бидат вложени

од страна на АД ЕСМ во текот на оваа грејна сезона. Исто така, АД ЕСМ преку свој прокурист и врзан потпис ќе го контролира работењето и исплатите од Акционерското друштво корисник на средствата. АД ЕСМ повеќе пати нагласи дека Договорот за деловно-техничка соработка е единствениот начин да се спречи прекинување на испораката на топлина кај корисниците во двете општини во Скопје.

ЗАМЕНА НА ПОЛ А ОД 110 kV ПРЕКИНУВАЧ НА ТРАФО ПОЛЕ БРОЈ 2 ВО ХЕЦ „КОЗЈАК“



Во согласност со Правилникот за користење на електроенергетски постројки и електрична опрема и Правилникот за изменување на

Правилникот за користење на електроенергетски постројки и електрична опрема, согласно со препораките на производителот на опремата, во 2022 година, на ниво на АД ЕСМ, се реализираше договорот „Испитување на електроенергетска опрема - ревизија, дефектажа и испитување на 110 kV прекинувачи во ХЕС Маврово, ХЕС Црн Дрим, ХЕС Треска и ХЕЦ Тиквеш“. Според предвидениот договор се изврши услуга за ревизија, дефектажа и испитување на 110 kV прекинувачи од производителот „Alstom Beijing Switchgear Factory – China“, коишто се инсталирани во 110 kV постројка на ХЕЦ „Козјак“.

Испитувањата на опремата се реализираа согласно со стандардите IEC 62271-100 ed. 2.2 и IEC 60694, при што во извештајот за испитувањата се потврди дека измерените параметри ги задоволуваат барањата на наведените стандарди, сразмерно со правилникот за користење електроенергетски постројки и електрична опрема. Во извештајот за еден од прекинувачите имаше забелешка дека при постапката за испитување херметичност се забележува минимално испуштање на SF6 гас. Со оглед на специфичноста на изведбата на еден прекинувач, како и периодот што е потребен за санација на

конкретниот дефект, од инспекциското тело беше дадена препорака полот А од 110 kV прекинувач на трафо поле 2, да биде заменет со нов. Подружницата „Козјак“ располага со комплетно нов резервен пол, при што Службата за производство и одржување во разумен временски рок ги изврши сите подготвителни работи и ги обезбеди потребните услови за замена на дефектниот пол. Во ноември, успешно се изврши демонтажа на дефектниот пол и монтажа на новиот. По спроведената интервенција беа направени потребните нагдувања за едновременост на вклучувањето и исклучувањето на трите пола на 110 kV прекинувач, како и нагдувања на времињата за вклучување и исклучување на прекинувачот соодветно со препораките на производителот. При спроведувањето на постапката беа почитувани сите безбедносни мерки за ваков тип интервенција. Во дадената прилика во координација со АД МЕПСО, се искористи безнапонската состојба на 110 kV постројка, при што стручни тимови од МЕПСО извршија и комплетна ревизија, проверка на функционалноста, и потребно тековно одржување на целокупната инсталирана високонапонска опрема во 110 kV постројка.

РАБОТЕН СОСТАНОК ЗА РЕГИОНАЛНА СОРАБОТКА МЕЃУ СЕКТОРИТЕ ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА НА АД ЕСМ И ЕМС СРБИЈА



На почетокот на декември, во деловната зграда на АД ЕСМ, се одржа состанок посветен на соработката меѓу нашата Служба за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори од енергетскиот сектор на Србија, во конкретниот случај со внатрешните ревизори од ЕМС. На состанокот присуствуваа раководителот на Службата за внатрешна ревизија на АД ЕСМ, овластениот внатрешен ревизор, д-р Богдан Гурчевски, и овластените внатрешни ревизори Светислав Симовски, Драган Кузманов, Анета Спасовска и Биљана Стоилковска-Ефремовска,

како и тимот на внатрешни ревизори од ЕМС предводен од директорката на самостојниот Сектор за внатрешна ревизија, Оливера Радовиќ. На состанокот гостите ги поздравиле директорката за правни и општи работи во АД ЕСМ, Душица Сеизовска-Јовановиќ, која истакна дека ваквите настани се одлична можност за продлабочување на воспоставената соработка и даде поддршка за нивно продолжување и надградување. Од страна на внатрешна ревизија на АД ЕСМ беше презентирана и објаснета содржината, структурата и методолошкиот пристап што се применува при изработката на еден ревизорски наод усогласен со најдобрите практики на ИИА Глобал. А, пак ревизорите од ЕМС презентираа пример за нефинансиско ревизорско известување коешто се однесува на заштитата на животната средина и безбедноста и здравјето на вработените.

Двата ревизорски тима истакнаа дека значењето на ревизијата во денешно време е важно, бидејќи ревизијата е еден од најважните инструменти што се користат во процесот на донесување деловни одлуки и обезбедува помош и

поддршка на менаџментот. Во понаатамошниот дел од состанокот тематски беше разгледана и формата и начинот на меѓусебната соработка. Наедно, се констатираше дека ваквиот вид соработка меѓу одделите за внатрешна ревизија од енергетските компаниите од регионот и размената на искуствата од секојдневната пракса на внатрешната ревизија е исклучително корисна и овозможува да се надградат и дополнително да се развијат капацитетите на внатрешната ревизија во енергетските компании, што е особено значајно во ова време на енергетска криза. За таа цел потенцирана е потребата за поинтензивна и подлабока соработка каде што ќе бидат вклучени поголем број енергетски компании од регионот. Заклучоците на овој работен состанок беа во насока на отпочнување поголема меѓусебна соработка и дека во иднина би било добро двата ревизорски тима да спроведат заедничка ревизија сè со цел од досегашното искуство да произлезе додадена вредност во знаење и дополнителни вештини за реализирањето на ревизиите, следејќи ги светските стандарди.

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ – БИТОЛА СТУДЕНТИ ОД РАЗЛИЧНИ ФАКУЛТЕТИ ОДРЖАА СИМУЛАЦИЈА НА „ЕНЕРГЕТСКИ САМИТ“



Генералниот директор м-р Васко Ковачевски учествуваше на симулацијата на „Енергетски самит“, што се одржа од студенти од различни факултети при УКЛО, кои ја преземаа улогата на носители на јавни функции како на пр. претседател на Влада па сè до мали производители на електрична енергија од обновливи извори. Целта на Самитот беше да ги доближи студентите до

процесот на декарбонизација на нашата економија, како и значењето на инклузивната и транспарентна дискусија за потребите и можностите за праведна енергетска транзиција. Симулацијата беше организирана од Фондацијата „Фридрих Еберт“ - канцеларија во Скопје и Универзитетското студентско собрание при Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола.

ПРИЗНАНИЕ ЗА СИТЕ ВРАБОТЕНИ ВО РЕК „БИТОЛА“ ОД ДЕТСКАТА ГРАДИНКА „ЕСТРЕЈА ОВАДИЈА МАРА“

Една мала интервенција за гигант каков што е РЕК „Битола“ значи многу за децата згрижени во детската градинка „Пинокио“ во населбата Долно Оризари во Битола и за нивните родители. Со отпадни, но репарирани материјали и работна рака од РЕК „Битола“, монтирана е настрешница на влезот во градинката која ќе ги заштити децата од повреди кои често се случуваа во есенскиот и зимскиот период поради лизгавата патека. Благодарницата што ја доби директорот на РЕК „Битола“, Пеце Матевски од директорката на ДГ „Естреја Овадија Мара“, Лидија Тфирст Митревска, е признание за сите вработени во комбинатот кои секогаш кога дозволуваат работните обврски, работат за доброто на заедницата!



УЧЕНИЦИ ОД ЧЕТВРТО ОДДЕЛЕНИЕ ОД ОУ „ЕЛПИДА КАРАМАНДИ“ БЕА ВО ПОСЕТА НА РЕК „БИТОЛА“

Ученици од четврто одделение од основното училиште „Елпида Караманди“ го посетија рудникот Суводол и термоелектраната за да видат како се искористува природното богатство - јаглен и како од него се произведува електрична енергија. Учениците одблиску се запознаа со работата на Комбинатот, ги видоа огромните хали, високите ојаци и разладните кули и ја

увидоа работата на термоелектраната и процесот на производство на електричната енергија. Целта на посетата беше учениците практично да ги утврдат наставните содржини за обновливи и необновливи извори на енергија по наставниот предмет природни науки и да стекнат уште едно ново позитивно знаење и искуство.



УЧЕНИЦИ ОД ОУ „СВ.КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ОД БИТОЛА И ЛОГОВАРДИ ВО ПОСЕТА НА РЕК „БИТОЛА“

Четвртоодделенците учат за обновливи и необновливи извори на енергија по наставниот предмет природни науки. Посетата на РЕК „Битола“ беше прекрасна можност учениците одблиску да го видат процесот на искористување на јагленот од природата за процесот на производството на струја.

Им благодариме за посетата и ги повикуваме и останатите образовни институции да дојдат во посета на РЕК „Битола“ и одблиску да се запознаат со работата на нашиот најголем производствен капацитет на струја.



„ВИСТИНСКИОТ ШАХИСТ СЕКОГАШ ИГРА СО ГЛАВА“ ШАХОТ Е НАТПРЕВАРУВАЊЕ И НАДМУДРУВАЊЕ НА ПРОТИВНИКОТ



Нашиот колега Лазар Рајчовски, машински инженер вработен во РЕК „Битола“, по завршување на работното време, може да го најдете пред таблата со 64 црно – бели полиња, во неговите шаховски клуб „Шах-Шех“ во Битола. Од својата петта година започнал да се дружи со играта, а подоцна и да се натпреварува на домашни и на меѓународни турнири, каде што има освоено многу награди. Кога шаховските мајстори му ги објасниле првите потези и кога почнал да ги применува при играњето најпрво со неговите маалски другари во клубот, а потоа и на турнирите против противниците, тогаш вистински ја засакал оваа древна игра.

Тој за нашиот весник ЕНЕРГИЈА откри кој му ја пренел љубовта кон шахот, за неговиот талент, но и неколку интересни работи кои можеби ќе ве поттикнат, ако ништо друго, барем рекреативно да играте по некоја партија шах.

Што ве поттикна да се занимавате со овој спорт, колку години играте шах и на која возраст почнавте?

Иако не потекнувам од спортско семејство моите први почетоци и љубовта кон шахот беа на моја петгодишна возраст. На почетокот со шах се занимавав аматерски и рекреативно, но подоцна самите постигнати резултати ме мотивираа постојано да вежбаам и да се трудам за поголеми успеси. Сега со шахот се занимавам професионално.

Кој ви ја пренесе љубовта кон шахот? По колку часа на ден посветувате во игра?

Љубовта кон шахот ми ја пренесоа големите шаховски мајстори од Битола во тоа време кои на вистински начин ме поттикнуваа секојдневно да се усовршувам и сè повеќе да се занимавам со овој пред сè интелектуален спорт.

На шахот му се посветувам секојдневно, зависно од моите обврски, тоа се два до три часа дневно. Мојата цел е никогаш да не престанам да учам и никогаш да не

ми е здодевно од играта. Шахот е натпреварување и надмудрување на противникот.

Дали сте учествувале на меѓународни натпревари, можете ли да ги споделите со нас вашите досегашни успеси?

Првиот мој успех беше на 17 годишна возраст кога освоив награда за младински првак на Битола. Низ годините имам учествувало на различни турнири низ Македонија. Покрај моето учество на домашни и на меѓународни турнири, јас сум организатор на многу натпревари што се одржуваат во Битола преку шаховскиот клуб „Шах-Шех“, клуб што јас го основав, каде што голем придонес има и Синдикатот на РЕК „Битола“ и лично претседателот Менде Фидановски.

Од каде идејата за шаховски клуб „Шах-Шех“ во Битола?

Идејата за шаховски клуб „Шах-Шех“ беше лично моја заради големиот интерес на помладите шахисти. Позначајни меѓународни турнири што ги има организирано „Шах-Шех“ се: Вавилон 2022, меѓународен турнир каде што учествуваа шахисти од седум држави, со пријавени 250 членови. Ние сме организатори и на традиционални новогодишни турнири за слепи лица и лица со инвалидитет. Исто така, имам организирано и други турнири од помал карактер во Битола, со помал број на учесници, при што секогаш се доделуваат награди за најдобрите. Во клубот заеднички се радуваме на секој успех, заедно тренираме, често сите заедно учествуваме на екипни натпревари каде доаѓа до израз и тимскиот дух. Во нашиот клуб постојано е празник на шахот. Нашите младинци многу често се натпреваруваат, и особено радува интересот и посетеноста од најмладите, па искрено се надеваме дека настани од ваков тип ќе станат традиција и ќе ги има во што поголем број.

Членовите на нашиот клуб често имаат можност да одиграат пријателски партии и да поразговараат

со гостите пред турнирите, да разменат знаење и искуства. Атмосферата, натпреварувачкиот дух и организацијата во нашиот клуб се одлични. Повелете на следниот турнир, или како натпреварувачи или како гости, за да се уверите во квалитетот на организацијата и на играта!

Кои се најважните работи за да се биде успешен во шахот?

За да се биде успешен во шахот треба пред сè голема упорност, посветеност и волја за успех. Резултатот во шаховската игра зависи исклучиво од вештината на играчот, а воопшто не зависи од среќата. Играчите наизменично влечат потези со цел да го матираат противникот.

Кој светски шахист ви оставил најголем впечаток со својата игра?

Повеќе шахисти, врвни светски мајстори, ми оставиле впечаток и навистина се восхитувам на нивната игра, но идол ми е Роберт Фишер. Научив од него многу за психологијата на играта проучувајќи ги неговите мечеви, особено за идејата дека шахот е практична игра и дека не треба да се фокусираат само на играњето на играта туку и на противникот.

Како реагираат вашите блиски на вашата пасија, имате ли поддршка од нив?

Од семејството и моите блиски имам максимална поддршка.





Семејството е секогаш најважната алка. Тие понекогаш ми помагаат, во нивен домен, за организација на активностите во клубот.

Што треба да се стори за поголема популаризација на шахот помеѓу младите?

За поголема популаризација на шахот помеѓу младите потребно е да се мотивираат преку школа за младинци и организирање турнирски натпревари за младите. Во таа насока, за споменување е податокот дека од оваа година шахот се воведува како

изборен предмет во основните училишта. Сега ни останува само да го промовираме шахот како изборен предмет и да ги обучиме наставниците. Што значи дека дури сега ни претстои најголемата работа. Само да потсетиме дека придобивките од шахот се многубројни, и вклучуваат: подобрување на концентрацијата и меморијата, подобрување на математичките вештини и читањето, подобрување на логичкиот начин на анализирање и проценување, развивање на креативноста и критичкото расудување, градење аналитички начин на размислување и пристап

кон решавање на проблемите, и подобрување на вештините за решавање проблеми. Исто така, шахот како игра стимулира подеднаква работа и развој на двете мозочни хемисфери, како и создавање работна навика. Ние како клуб сме отворени за соработка за сите што вистински сакаат да ни помогнат за да го внесеме шахот во училиштата и на правилен начин да допреме до секое дете.

На нашиот колега Лазар му посакуваме уште многу турнири и победи!

К. Л.

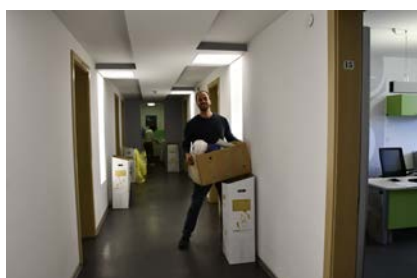


НАША ФОТОПРИКАЗНА

АД ЕСМ како општествено-одговорна компанија вложува напори да помогне во различни сфери на живеењето дури и во услови на енергетска криза. На 3 декември нашата компанија организираше акции за собирање стара хартија и за пошумување.

„ДОНИРАМЕ СТАРА ХАРТИЈА ЗА НОВА БРАЈОВА КНИГА“

Дирекцијата на АД ЕСМ и сите подружници организираа работна акција во канцеларии со расчистување на стара хартија што беше донирана за државното училиште за рехабилитација на деца и младинци со оштетен вид „Димитар Влахов“ - Скопје.



„ЗАСАДИ ИДНИНА“

Подружниците РЕК „Битола“ и РЕК „Осломеј“ организираа работна акција за пошумување односно засадување дрвца на старите одлагалишта во рудниците – „Засади иднина“.

